

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
Mostar**

**Informacija
o stanju u ZD rudnicima uglja, koja posluju u sastavu Koncerna JP
Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo sa pregledom rezultata u periodu
2009-2017.**

Mostar, maj 2019. godine

Uprava JP Elektroprivreda BiH d. d. Sarajevo zadužena je Zaključkom Nadzornog odbora da izradi analizu dosadašnjeg funkcionisanja Koncerna EP BiH i da predloži efikasnije mehanizme upravljanja ZD rudnicima uglja sa ciljem jačanja Koncerna EP BiH i njegovih članica. U vezi sa navedenim Zaključkom urađen je dokument pod nazivom **„Analiza upravljanja rudnicima sa pregledom rezultata u periodu 2009-2017.“**

Sastavni dio ove informacije je Analiza upravljanja rudnicima sa pregledom rezultata u periodu 2009-2017. godina.

Nadzorni odbor JP Elektroprivreda BiH d. d. Sarajevo je na 82. tematskoj sjednici, održanoj 08.11.2018. godine, donio zaključak: *„Nadzorni odbor prihvata Analizu upravljanja ZD rudnicima sa pregledom rezultata u periodu 2009-2017., s tim da Uprava Društva razmotri iznešene prijedloge i sugestije i u slučaju potrebe iste ugradi u konačni tekst Analize i o tome informiše Nadzorni odbor.*

Konačni dokument prezentirati ZD rudnicima uglja, a Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije dostaviti konačan dokument sa prijedlogom da se organizira prezentacija“.

Navedena Analiza verificirana je na 211. sjednici Uprave Vladajućeg društva JP Elektroprivreda BiH d. d. Sarajevo održanoj 28.11.2018. godine.

Prezentacija Analize održana je 19.12.2018. godine u sjedištu Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije u Mostaru.

Analizom su obuhvaćeni Rudnici koji posluju u sastavu Koncerna JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo i to:

- > ZD Rudnici „Kreka“ d.o.o. Tuzla
- > ZD Rudnik mrkog uglja „Đurđevik“ d.o.o. Đurđevik
- > ZD Rudnik mrkog uglja „Kakanj“ d.o.o. Kakanj
- > ZD Rudnik mrkog uglja „Breza“ d.o.o. Breza
- > ZD Rudnik mrkog uglja „Zenica“ d.o.o. Zenica
- > ZD Rudnik mrkog uglja „Abid Lolić“ d.o.o. Travnik-Bila
- > ZD Rudnik uglja „Gračanica“ d.o.o. Gornji Vakuf – Uskoplje

U rudnicima koji posluju u sastavu Koncerna JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo upravljačka prava po osnovu državnog kapitala vrši u svojstvu vladajućeg društva JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo.

Koncern JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo kao poslovno udruženje predstavlja pravno samostalna privredna društva iz područja djelatnosti proizvodnje uglja i električne energije i pratećih djelatnosti povezanih u jedan privredni sistem sa vladajućim društvom na čelu i jedinstvenim upravljanjem.

Odnosi između vladajućeg i zavisnih društava su regulisani Zakonom o privrednim društvima, statutima zavisnih društava i ugovorima o vođenju poslova između vladajućeg i zavisnih društava potpisanog 16.11.2009. godine.

Korporativno upravljanje vladajućeg društva zavisnim društvima zasniva se na principu: vladajuće društvo je 100% vlasnik udjela u zavisnim društvima i preko svojih opunomoćenika u organima upravljanja zavisnih društava provodi politiku poslovanja.

Osnovna djelatnost rudnika je vađenje (eksploatacija i prerada) uglja i geološka istraživanja, a pored osnovne djelatnosti bave se i drugim proizvodnim, uslužnim i pomoćnim djelatnostima kao što su arhitektonska djelatnost, inženjerske djelatnosti i s njima povezano tehničko savjetovanje, tehničko ispitivanje i analiza, djelatnost pripreme i usluživanje hrane (obezbjeđenja toplog obroka zaposlenim) i drugo.

Predmetna analiza pokazuje da je poslovanje većine rudnika izuzetno složeno iako je u 2017. godini došlo do rasta proizvodnje i poboljšanja poslovanja u odnosu na 2016. godinu. Nakon poboljšanja poslovanja u 2011. i 2012. godini u periodu 2013.-2015. kod većine rudnika pokazatelji poslovanja su bili lošiji. U 2016. godini a posebno u 2017. godini ostavren je rast proizvodnje i smanjenje gubitaka, a kod nekih rudnika ostvareno je pozitivno poslovanje. Zbirni pokazatelji poslovnih rezultata za period 2009-2017. godina prikazani su u tabeli 1. dok su u tabeli broj 2. prikazani ukupni prihodi, troškovi i rashodi za posmatrani period.

Tabela 1. Zbirni pokazatelji poslovnih rezultata za period 2009-2017. godina

UKUPNO	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Osnovni parametri									
Proizvodnja (ukupna) (t)	5.195.104	4.891.697	5.496.883	5.479.317	4.903.653	4.711.154	4.526.483	4.970.311	5.576.259
Toplotna vrijednost (prosječna) (kJ/kg)	12.074	11.864	12.076	11.826	12.184	11.785	11.427	11.228	11.362
Proizvodnja uglja (ukupna) (GJ)	62.727.105	58.034.919	66.382.712	64.799.742	59.744.105	55.522.890	51.723.644	55.805.601	63.359.465
Prodaja uglja (ukupno) (t)	5.195.104	4.889.974	5.518.941	5.485.412	4.913.087	4.669.367	4.521.784	4.935.282	5.604.125
Prodaja uglja (ukupno) (GJ)	62.727.105	58.240.094	67.052.267	65.104.203	59.933.773	55.622.626	51.864.466	55.491.341	63.514.256
Prodaja uglja (ukupnoa) (KM)	298.392.000	286.403.160	340.699.000	330.731.520	306.976.000	281.061.000	257.544.000	273.706.000	307.286.000
Prodajna cijena (KM/GJ)	4,757	4,918	5,081	5,080	5,122	5,053	4,966	4,932	4,996
Prodajna cijena (KM/t)	57,44	58,57	61,73	60,29	62,48	59,81	56,96	55,46	56,62
Otkrivka ukupno (m ³ .č.m.)	11.614.480	13.763.729	16.524.188	16.201.343	14.487.744	13.552.858	12.233.631	16.959.209	17.362.394
Uža i šira priprema (m)	18.304	19.457	26.130	22.020	24.466	22.668	19.177	22.263	26.298
Stanje broja uposlenih	10.460	10.291	9.981	9.725	9.452	9.145	8.619	8.573	8.265
Promjena		-169	-310	-256	-273	-307	-526	-46	-308

Tabela 2. Ukupni prihodi, troškovi i rashodi za period 2009-2017. godina

PRIHODI, TROŠKOVI I RASHODI (hilj.KM)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Prihod od prodaje učinaka – proizvoda	317.038	304.674	357.448	345.006	321.733	293.784	264.855	279.588	323.115
Prihodi od prodaje uglja ukupno	298.392	286.403	340.699	330.732	306.976	281.061	257.544	273.706	317.286
prihod od prodaje uglja TE				277.101	258.836	240.595	214.179	236.335	263.581
prihod od prodaje uglja ostali				53.631	48.140	40.466	43.365	37.371	53.705
Prihod od ostalih proizvoda i usluga	18.646	18.271	16.739	14.284	14.757	12.723	7.311	5.882	5.829
Svi ostali prihodi	16.837	16.541	5.247	11.481	31.434	13.480	21.208	25.865	22.845
UKUPNO PRIHODI	333.875	321.215	362.685	356.497	353.167	307.264	286.063	305.453	345.960
Nabavna vrijednost prodate robe	6.234	5.572	4.667	2.890	1.447	1.076	667	384	253
Materijalni troškovi	73.879	67.485	68.049	62.911	60.727	60.160	51.885	48.675	51.921
Troškovi plata i ostalih ličnih primanja	210.134	210.893	248.331	257.515	255.278	237.075	233.498	223.282	217.897
Troškovi proizvodnih usluga	19.674	21.881	24.345	24.790	21.957	27.030	20.581	21.221	26.872
Amortizacija	33.265	36.411	35.619	36.791	39.474	38.273	41.524	46.258	52.518
Nematerijalni troškovi	14.432	20.177	10.723	7.151	11.277	3.318	17.654	14.019	13.610
Finansijski rashodi	4.641	10.274	6.337	3.948	8.074	4.323	8.379	9.298	5.090
svi ostali rashodi	10.267	14.470	16.617	2.702	10.404	20.585	19.531	5.032	11.773
UKUPNO TROŠKOVI I RASHODI	372.526	387.163	414.688	398.698	408.638	391.840	393.719	368.169	379.934
REZULTAT	-38.651	-65.948	-52.003	-42.202	-55.471	-84.576	-107.656	-62.716	-33.974

Kao posljedica takvog upravljanja i poslovanja je gubitak rudnika u Koncernu 769 mil. KM odnosno 512 mil. KM ako se zajedno promatraju akumulirani gubitak i rezerve.

Ukupne obaveze su 748 mil. KM od čega obveze prema državi iznose 413 mil. KM, a ove obaveze su od 2009. godine povećane za 156 mil. KM iako je realizovan Zakon o finansijskoj konsolidaciji rudnika uglja u Federaciji Bosne i Hercegovine prema obračunatim, a neuplaćenim javnim prihodima u periodu od 2009. do 2015. godine iz nadležnosti Federacije u iznosu od 175.305.659,11 KM.

Pored realizacije Zakona o finansijskoj konsolidaciji JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo je izdvajala sredstva za investicije u rudnike temeljem dokapitalizacije. Nakon ulaska rudnika u Koncern u 2010. i 2011. godini donesene su odluke o investiranju u rudnike u iznosu od 216,1 mil. KM, a nakon toga donesene su nove odluke i definisan drugi ciklus ulaganja tako da je ukupni planirani iznos ulaganja u rudnike 585 mil. KM.

Od ukupno planiranih 585 mil. KM do konca 2017. godine u rudnike je po osnovu dokapitalizacije uloženo 264,3 mil. KM odnosno 45 %. Po ova dva navedena osnova u rudnike je uloženo oko 440 mil. KM.

Također je važno navesti da se rudnici svake godine Odlukom upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje na prijedlog Vlade Federacije oslobađaju plaćanja cestarine za dizel gorivo koje se koristi u proizvodnji. (Npr. za 2018. godinu to oslobađanje se odnosilo na količinu od 33.170.464,00 litara, a u 2019. godini 32.875.709,00 litara).

S obzirom na loše poslovanje ZD rudnika, izvršena ulaganja i druge poduzete mjere od ulaska u koncern i dosadašnji pristup upravljanja rudnicima i upravljanje u samim rudnicima nisu dali očekivane rezultate.

Postojeći ugovorni odnos između vladajućeg i zavisnih društva i njegova praktična primjena s pozicije stvarnih i primijenjenih nadležnosti u upravljanju stvorili su interni poslovni ambijent gdje se rudnici oslanjaju na JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo kao vlasnika, poslovanje i kontinuitet rada zavisi od finansijske podrške vlasnika (avansi, pozajmice, ulaganja).

Ključni problem u upravljanju je postojeći ugovorni odnos vladajućeg i zavisnih društava, praksa po kojoj kadrovska politika suštinski nije u nadležnosti JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo i nije zasnovana na stvarnim potrebama, referencama i kompetencijama, a što za posljedicu ima izostanak odgovornosti, radno – tehnološke discipline, neizvršavanje godišnjih planova rada, stvaranje gubitaka. Stoga je nužno nastaviti prestrukturiranje elektroenergetskog sektora uključujući i rudnike uglja što obuhvata organizacijsko, tehničko- tehnološkom i finansijsko prestrukturiranje.

Posebno je zabrinjavajuće da za sve rudnike (osim Gračanice) vanjski revizor ističe činjenicu da kratkoročne obaveze značajno premašuju kratkoročnu imovinu, što ukazuje na postojanje sumnje i neizvjesnosti u pogledu sposobnosti rudnika da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem.

U Mišljenju revizora je također naglašeno da se poslovanje svih rudnika oslanja i zavisi od finansijske podrške kao i od poslovanja sa JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo koja je vlasnik.

Cijeneći činjenice navedene u izvještajima revizori su dali negativno mišljenje za šest rudnika u Koncernu, kao za konsolidovani izvještaj za Koncern, po kojem finansijski izvještaji ne prikazuju istinito stanje i fer finansijski položaj društava, odnosno Koncerna, na dan 31.12.2017. godine.

Očigledno da je ovo stanje neodrživo jer u kratkom roku može u pitanje doći finansijska snaga i sposobnost JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, tako da i ona može doći u stanje nelikvidnosti i prezaduženosti.

Činjenica je, da su postojeći kapaciteti (termoblokovi) u termoelektranama pri kraju životnog vijeka i ne zadovoljavaju zahtjeve u pogledu pouzdanosti, efikasnosti i okolinskih

zahtjeva te stoga moraju biti zamijenjeni novim efikasnijim i konkurentnijim, a ekološki potpuno prihvatljivijim termo blokovima.

Izgradnjom novih kapaciteta Bloka 7 u TE „Tuzla“ i Bloka 8 u TE „Kakanj“ koji su zamjenski objekti za postojeće blokove (koji moraju biti zaustavljeni zbog isteka životnog vijeka i ograničenja koje nameće EU regulativa za rad termoelektrana nakon 2017. godine), osigurava se kontinuitet u proizvodnji električne i toplotne energije, zadovoljenje bilansnih potreba Federacije BiH i nastavka kontinuiteta rada rudnika.

Budući da se radi o strateškim i prioritetnim ciljevima za Federaciju BiH i energetske sektor nužno je stvoriti sve predušlove za početak realizacije ovih projekata.

S tim u vezi bit će nužno donijeti i odluke u pogledu rudnika koji će (mogu) dugoročno snabdijevati TE, i izvršiti analizu održivosti eksploatacije uglja u pojedinim pogonima (ekonomsko-finansijsku, tehničku–tehnološku, socijalnu i sigurnosnu) te na temelju toga donijeti potrebne odluke za one koji mogu nastaviti s radom na tržištu te koje je pogone potrebno zatvoriti.